

Hr Kristen Michal
Peaminister

KIRJALIK KÜSIMUS

29. jaanuar 2026

OSCE/ODIHR-i poolt esile toodud e-hääletamise süsteemi puuduste kohta

Teatavasti tuli Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) 2025. aasta juunis välja oma raportiga, milles tehti terve rida soovitusi Eestis kasutusel oleva e-hääletamise süsteemi õigusliku regulatsiooni puuduste kõrvaldamiseks.¹

Muu hulgas toodi raportis probleemidena esile puudujäägid õiguslikus raamistikus ja protseduurides, hääletussalajasuse ja aususe tagatiste ebapiisavus, läbipaistvuse ja järelevalve piiratus, tehnilised ja turvalisusega seotud vajakajäägid ning puudused kaebuste esitamise süsteemis ja ettenähtud sanktsioonide osas.

Kuigi vahetult pärast raporti avaldamist (18.06.2025) arutati seda Riigikogu korruptsioonivastases erikomisjonis ja sügisel (22.09.2025) ka põhiseaduskomisjonis,² pole avalikkusele seni teada ühtegi märki, millest nähtuks, et Vabariigi Valitsus võtab OSCE/ODIHR-i kriitikat tõsiselt ja oleks seega asunud töötama välja seadusemuudatusi osutatud puuduste kõrvaldamiseks. Olgugi et kõnealuse raporti laekumisest on möödas juba rohkem kui pool aastat ning järgmised Riigikogu valimised leiavad aset juba aasta ja paari kuu pärast.

Kuivõrd küsimus Eestis kasutusel oleva valimissüsteemi läbipaistvuse, kontrollitavuse ja aususe tagamisest on demokraatliku riigikorralduse seisukohast fundamentaalse tähtsusega, tuleb eelduslikult teha kõik võimalik, et rahvusvaheliste ekspertide poolt tuvastatud puudused võimalikult kiiresti kõrvaldada.

Eelnevaga seondult on mul Teile järgmised küsimused:

1. Kas Vabariigi Valitsus on töötanud välja või asunud välja töötama Riigikogu valimise seaduse muudatused, lähtuvalt eesmärgist kõrvaldada OSCE/ODIHR-i raportis esile toodud puudused?

¹ Vt <https://www.err.ee/1609724871/osce-soovitab-e-valimisi-seaduses-tapsemalt-reguleerida-ja-teha-teavitustood>

² Vt <https://www.err.ee/1609724610/otse-kell-10-riigikogu-komisjon-arutab-osce-e-valimiste-raportit> ja <https://www.err.ee/1609808067/otse-kell-11-15-riigikogu-pohiseaduskomisjon-arutab-e-valimiste-raportit>

2. Kui vastavasisuline seaduseelnõu on väljatöötamisel, siis millal plaanitakse sellega Riigikokku tulla? Kas pingutatakse selle nimel, et kõnealused puudused saaksid seadusemuudatusega kõrvaldatud enne tuleva aasta Riigikogu valimisi?
3. Kui vastavasisulist seaduseelnõud ei ole asutud välja töötama, siis miks? Kas Vabariigi Valitsus on seisukohal, et OSCE/ODIHR-i kriitika ei olegi üheski aspektis põhjendatud?

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Varro Vooglaid

Riigikogu liige